

**УПУТСТВО УЗ ЧИТАНКУ ЗА 6. РАЗРЕД И ПРЕДЛОГ ЗА
НАСТАВНИ ПЛАН**

Саставила: Кристина Бекић

Годишњи фонд часова подељен је на књижевност и српски језик.

Српска књижевност се изучава у 6-ом разреду основне школе у недељно 2 часа, значи годишњи фонд часова је 74.

Свака наставна јединица има конкретне циљеве, а то су образовни, васпитни, развојни и функционални циљеви. Наставник разноликошћу метода, облика рада и наставних средстава може на одговарајући начин приступити обради одређене наставне јединице – градива. Уз Читанку се препоручује и употреба Радне свеске за 6. разред која преко практичних задатака прати тематски Читанку.

Основна карактеристика обраде сваке наставне јединице је поступност и систематичност.

Распоред наставних јединица (и часова) је табеларно приказан у годишњем плану са навођењем наставних тема. Испред сваког већег тематског круга (поглавља) стоји број предложених часова за обраду одређеног поглавља или тематског круга.

На крају упутства наведени су наслови обавезне и предложене лектуре које наставник бира по избору и језичком знању, развијености групе.

Тумачење текстова

Тумачење, схватање повезаности и условљености догађаја, ситуација и осећања у књижевном делу или одломку.

Уочавање сукоба и поступака ликова, на основу тога закључивање нарави и унутрашњих особина ликова.

Упућивање ученика на поткрепљивање из властитих примера, доживљаја.

Формирање и доношење сопственог суда, процењивање ситуације и поступака ликова.

Запажање и коментарисање ситуација, поступака, ликова, спољашњих и унутрашњих особина, пут до постизање циљева.

Развијање навике да се запажања, утисци и закључци се потврђују подацима из текста и примерима из стварног живота (лични доживљаји).

Откривање главног осећања и других емоција у лирским и епским песмама.

Описивање стварности (пејзаж, портрет, ситуација), препознавање и тумачење стилских изражајних средстава.

Уочавање вредности уметничке поруке, победа правде и правичности, повезивање садржаја са конкретним појавама из живота.

У усменом изражавању праћење хронолошког реда догађаја, коментарисање поступака главних ликова, сажимање фабуле.

Изражајно читање књижевноуметничког текста, одговарајуће говорне вредности изражајног читања: јачина, боја гласа, дикција, логичке паузе, интонације и правилан изговор (реченични нагласак).

Остале врсте читања у настави српске књижевности: читање наглас, у себи, усмерено, са белешкама.

Припремање ученика да самостално упознају дело, давање припремних задатака и домаћих задатака (за утврђивање усвојеног градива, наставних јединица)

У 6-ом разреду се наставља проширивање књижевнотеоријских појмова и језико-стилских изражајних средстава учених петом разреду.

Предлог за наставни план

Годишњи број часова: 74

Уводни блок часова – обнављање градива на почетку године - 3 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
1.	Д. Максимовић: Весела јесен Понављање језичко-стилских средстава	епитети, персонификација, поређење, ономатопеја
2.	В. Атанацковић: Прави другови Вежбе читања	описи, план приче, поука
3.	Д. Алексић: Знатижеља Вежбе писменог изражавања	одлике лирске песме, осећања, хумористично

Народне и уметничке бајке – разлике и сличности – 6 часова

Број часова	Наставна јединица	Појмови
4.	Г. Олујић: Бајка о листу	уметничка бајка план приче
5 – 6.	Морски цар и Василиса Премудра	народна бајка, бајковити елементи
7.	Дјевојка бржа од коња	архаизми
8-9.	А. Пушкин: Бајка о рибару	стихована бајка

Откривање комичног у књижевним делима – 5 часова

Број часова	Наставна јединица	Појмови
10.	М. Данојлић: Како спавају трамваји	маштовито, шаљиво
11.	Б. Ћопић: Сваштара	буквално и пренесено шаљиво
12 - 13.	К. Трифковић: Избирач наиђе на отирач	драмски текст, комично, драмски дијалог, конфликт
14.	Прича о живој библиотеци – народна прича	људске мане и врлине

Описивање пејзажа – 2 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
15.	Ј. Дучић: Новембар	стилска изражајна средства, укрштене риме
16.	А. Г. Матош: Јесење вече	парне и непарне риме симбол

Народна епика, народне епске песме – 13 часова

Број часова	Наставна јединица	Појмови
17.	Народне епске песме	циклуси, народни певачи, епски десетерац
18 - 19.	Женидба Душанова	поштење, превара,
20.	Урош и Мрњавчевићи	меморитер
21.	Кнежева клетва	историјски ликови
22.	Косовка девојка	оплакивање, тужбалице, контраст, турцизми
23.	Сумирање, понављање старијих епских песама, меморитери	
24.	Орање Марка Краљевића Текст о К. Марку	анафора, епифора, повнављање
25 - 26.	Мали Радојица	хајдуци, јатаци, словенска антитеза
27.	Бој на Мишару Мишарска битка	Први српски устанак лик жене у епској поезији
28.	Сумирање епских песама	
29.	Први писмени задатак Могуће теме: а) Са својима смо јачи –	

	<p>карактеристике Милоша Војиновића</p> <p>б) Марко Краљевић као највећи јунак епских песама</p> <p>в) Борио сам се у првим редовима војске Карађорђа/ Напиши састав о јунацима Првог српског устанка на основи песме Бој на Мишару!</p>	
--	--	--

Приповедачке технике, личне исповести – 5 часова

Број часова	Наставна јединица	Појмови
30.	М. Селимовић: Најдражи учитељ	сећања, описивање у 1-ом лицу, портретисање
31.	П.М. Ненадовић: Мемоари	мемоари
32.	Љ. Ненадовић: Његош на Везуву	путописи
33-34.	Дневник Ане Франк (одломци)	дневник

Божични обичаји, народна веровања – 4 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
35.	М. Павловић: Бадњак	
36.	Л. Терзин: Народни обичаји Срба у Мађарској / Вертеп	истраживачки рад/ сакупљање породичних обичаја везаних уз Божић
37.	Божићне народне песме	
38.	Г. Миливојевић: Храст	

Свети Сава, заштитник школа – 1 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
39.	В. Ћоровић: Веровања и легенде о Светом Сави	Хиландар, архиепископ

Описивање: пејзаж, портрет, опис ситуације – 5 часова

Број часова	Наставна јединица	Појмови
40.	В. Илић: Зимско јутро	социјални мотиви
41.	В. Петровић: Бачка зими	опис пејзажа,

		метафора
42 – 43.	М. Глишић: Прва бразда Стваралаштво М. Глишића	приповетка ликови, карактеризација
44.	М. Тешић: Сеоско двориште	ономатопеје, регионализми

Опис ентеријера и екстеријера – 2 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
45.	А. Шантић: Моја соба	ентеријер
46.	С. Вујичић: Срби у Будиму и Пешти	екстеријер

Домовино, родна грудо! – Родољубиво и рефлексивно песништво – 2 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
47.	Д. Максимовић: Крвава бајка Портрет песникиње	бајковити елементи, потресно
48.	А. Шантић: Остајте овде!	контраст, родољубива лирика
49.	Припремање за други писмени	
50.	Други писмени Могуће теме: а) Родољубиво песништво б) Храбра мајка се бори за породицу (Лик Мионе из Прве	

	бразде) в) Моја собица – моја слободица (опис најдражег кутка)	
--	--	--

Песме о мајци – 2 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
51.	М. Ђурић: Седам срца мајка има	
52.	М. Петров: Мама, зашто немаш времена за мене	

Разумевање текста – 3 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
53.	К. Петровић: Карловачка гимназија/ или Како су континенти добили имена	компетенције
54.	Т. Хејердал: Кад Велики Медвед утоне у океан	

Још пролеће, а већ лето! – опис природе – 3 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
55.	Д. Трифуновић: Пролеће	
56.	Ј. Дучић: Подне	
57.	М. Данојлић: Мартовско сунце	

Људска храброст – 2 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
58.	Х. Сјенкјевич: Лавља рика	пустоловни роман
59.	В. Царић: Бели вук	омладинске приповетке

Портрет књижевнице Светлане Велмар Јанковић – 3 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
60.	С. Велмар-Јанковић: Светлост певања Живот и дело списатељке	Вукови народни певачи
61- 62.	С. Велмар-Јанковић: Златно јагње	Свети Сава поука

Стари занати, народно благо – 2 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
63.	Живело се – сад се приповеда занати, подела рада	архаизми
64.	Кратке народне умотворине	загонетке, пословице, питалице, мозгалице

На гранама маште – 3 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
65.	Н. Попадић: Сањарење/ В. Андрић: Дај ми крила један круг! Упоредивање две песме	мотиви, дечја машта
66.	Д. Алексић: Напета песма	
67.	В. Пишталo: Дрвеће	уознавање са детињством Николе тесле

Скитнице, где си била? – 2 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
68.	Б. Ђопић: Чудесна справа	ретроспективно приповедање
69.	С. Божиновић: Шумарев поклон	пријатељство, човек и животиње

Ум царује, снага кладе ваља – сналажљивост јунака - 3 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
70.	В. Ћоровић-Бутрић: Водени цвет	
71.	В. Петровић: Ратар	социјални мотиви
72.	Љ. Ћокић: Биберче (одломци)	драматизовани текст сцена, дидаскалије

Понављање на крају школсе године – 2 часа

Број часова	Наставна јединица	Појмови
73-74.	Обнављање, годишњег градива, систематизација	

Предложена лектира за 6. разред:

Тоне Селишкар: Дружина Сињи галеб

Све остаде госпо, на Косову, епске народне песме

Светлана Велмар-Јанковић: Књига за Марка

Хенрик Сјенкјевич: Кроз пустињу и прашуму

Љ. Ћокић: Биберче

Гроздана Олујић: Седефна ружа, приче за децу

У зависности од образовног циља и васпитног циља мењају се наизменично разне наставне методе, као што су дијалогска, текстовна, демонстрација или се користе излагања.

Код увођења новог градива се наставник више ослања на фронтални облик наставе, док касније на групни и индивидуални облик.

У 6-ом разреду се још наставља психолошко-радна припрема за разумевање књижевног дела, развијање љубави према народној и уметничкој поезији, систематизација садржаја из 5-ог разреда и постепено се уводи компаративна и књижевно-историјска метода.

У 6-ом разреду обавезан је меморитер, казивање стихова или прозних одломака на памет. У оквиру меморисања књижевних дела треба оспособљавати ученике за доживљено, акценатски правилно казивање стихова, прозе или драмских текстова. Важно је неговање свих елемената изражајног казивања текста као што су ритам и правилна интонација (одговарајућа тексту, а и српском језику).

Такође се обраћа велика пажња на развијање способности да правилан говор и говорна култура нађу примену и у књижевној и у свакодневној комуникацији.

Приликом избора лектире развија се изградња потребе за књигом и способности да се њоме самостално служе ученици као извором сазнања.

Ученици спонтано размењују утиске и мишљења о књигама прочитаним у току распуста (летње, јесењег или зимског) које могу и забележити у своје Дневнике прочитаних књига.

У 6-ом разреду основне школе су још увек јако важне вежбе читања, и препоручују се на часовима књижевности вежбе гласног читања, читања у себи, или читање по групама. Не смемо заборавити да је већина ученика до краја 4-ог разреда основне школе стигла тек до нивоа читања с

разумевањем (разумевање садржаја). До интерпретације и тумачења читаног (нпр. пренесена значења, стилска изражајна средства) долази постепено, путем много вежби.

Изучавање садржаја и облика текстова развија способност процењивања ученика, њихову пријемчивост за моралне и естетске вредности. Осим тога квалитетно читање са правилном интерпретацијом унапређује могућност самосталног учења.